

GÉRARD DE Nerval'İN GÖZLEMLEDİĞİ DOĞU'DA TÜRK / OSMANLI İMGESİ

Ümran TÜRKYILMAZ

Gazi Üniversitesi, Batı Dilleri Ve Edebiyatları Bölümü, Ankara / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Gérard de Nerval, Doğu'da Seyahat, Türk / Osmanlı İmgesi, Oryantalizm, Öteki.

ÖZET

Çalışmada, Fransız şair, yazar ve romantik gezginlerinden Gérard de Nerval'in *Doğu'da Seyahat* adlı romanında gün ışığına çıkan Türk / Osmanlı imgesi, metne bağlı inceleme yöntemi ışığında çözümlenmeye çalışılacaktır. XIX. yüzyılın ortalarında uzun zamandır düşlediği İstanbul'a gelen ve Osmanlı kültürüne derin bir sevgi ile bağlanması sonucunda gündemde kalmayı başarmış romantik bir gezgindir Nerval. Düşler ve gündelik yaşam arasında sıkışan yazar, giderek artan bir biçimde benliğindeki gelgitlerle boğuşurken, gecesini aydınlatacak olan ışığı Doğu'da görür. Antik dönemden beri "romantiğin yeri", "egzotik varlığın mekânı", "sahiplenici veya tahakküm altına alıcı anıların ve deneyimlerin ülkesi" olan bu uzamda kendi söylencesini oluşturur. Okur, Batı izlenimleriyle açılıp Mısır ve Suriye'den sonra İstanbul'a dek uzanan yapıtın odak noktasında Türk / Osmanlı imgesine yakından tanıklık eder. Nerval, gezdiği bu uzamların, efsanelerini, fantastik öykülerini, geleneklerini, göreneklerini, tarihini, toplumsal ve siyasal düzenine ilişkin saptamalarını bazen bir tarihçinin bazen de bir sosyologun bakışıyla titizlikle aktarır. Düşle gerçeklik arasında gidip gelen Nerval, hep merak konusu olan ve çoğunlukla mistik bir ruhla bağlandığı Doğu'da, geçmişini ve kendi tinsel dünyasını ararken, ötekini / başkasını nesnel olarak algılamaya yönelir. İstanbul ve özellikle Pera'daki izlenimleri, harem yaşantısına olan ilgisi, Türklerin Müslüman olmayanlara karşı gösterdikleri hoşgörüdeki başarısı, derviş tekkeleri, mezarlıkların güzellikleri, pazarlar, Ramazan geceleri, bayramlar gibi konularda yazarın aktardığı bilgiler, yapıtın kültürel artalanını oluşturur. Öznel bir bakış açısından aktarılan ve her satırında yazarın soluğunun duyumsandığı *Doğu'da Seyahat* yapıtından yola çıkarak Türk / Osmanlı imgesi irdelenmeye çalışılmıştır.